

Akademický rok 2019/20

Bakalářská práce – posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta: Hana Matyášová

Název práce: Společenství

Slovní hodnocení:

Bakalářská práce Hany Matyášové je vyústěním jejího několikaletého zájmu o environmentální problematiku v její tvorbě, reflektovanou textovými záznamy, akcemi i materializovanými produkty. V průběhu let se studentka v několika projektech věnuje (kontinuálně) zejména pozorování a zkoumání uměleckého a řemeslného využití bakteriální celulózy, přičemž výslednou zkušenost se rozhodla vtělit nikoliv do artefaktů, které jsem měla možnost shlédnout na podzim roku 2019, ale do literární formy – sci-fi povídek – které ale nejsou produktem Hany Matyášové samotné, ale okruhu jejích přátel, které Matyášová při psaní koordinovala a inspirovala. Spolupráce a vtažení studentských kolegů, přátel, či pouze nezainteresovaných přihlížejících je trvalým autorským rukopisem v Hanině umělecké tvorbě. Nedovedu si dost dobře představit, že by podobná metoda byla běžná v klasickém literárním provozu, v rámci (kdysi vizuálního) umění se však jedná o stále rozšířenější přístup, na jehož základě se např. ostatně nedávno premiérovala divadelní hra, či byl formát simulující rozhlasovou debatu začleněn do tematické výstavy. (Do jaké míry vědomě či podvědomě Hana Matyášová odráží ve své práci přístupy svých pedagogů je otázkou, která je relevantní spíše pro autorku samotnou než pro naše posouzení výsledné práce.)

Výsledné povídky spojuje motiv soužití lidského a ne-lidského (či spíše více-než-lidského) organismu, kterým je ve všech případech bakterie/houba, různými způsoby si v podobě (dys?)topické budoucnosti podmaňující lidské jednotlivce, společenství, i lidsky obyvatelný svět. Společenství autorů povídek, kteří od Hany obdrželi kulturu *Acetobacter Xylinum* a mají úkol na sezeních produkovat texty inspirované prožitky spojenými s pěstováním této kultury tak zrcadí společenství, která jsou námětem povídek samotných. Inspirací jim a Haně není jen poslech úryvků z Lemovy *Solaris*, ale vize nutnosti soužití organismů včetně těch lidských, které ve svých textech a přednáškách proklamuje Donna Haraway v poslední knize *Staying With the Trouble: Making Kin in the Chtulucene*. (Potěšilo mne, že se Hana mnou kdysi zadanými texty nejen prokousala, ale že ji nakonec takto inspirovaly ve vlastní tvorbě a uvažování: silnou inspiraci touto myslitelkou nalézám v oponované práci zejména v kapitole „The Camile Stories: Children of the Compost“, která se žánru filosofického přelévá spíše do žánru sci-fi povídek (ostatně rovněž psaných formou skupinového workshopu), v němž se lidé záměrně zkříží s motylem Monarchem stěhovavým, aby byli blíž jeho vnímání světa a mohli s ním intenzivněji truchlit na postupném vymírání tohoto druhu. Ostatně – je náhoda, že jedna z protagonistek jednoho příběhu Společenství se rovněž jmenuje Kamila?). Zjistě se

v žánru sci-fi opakují tropy a témata společná mnoha autorům, prvořadým i průměrným, přičemž hranice lidského a jeho vnějšku, ať už je to jiný (invazivní) organismus nebo stroj jsou motivem pro tento žánr zcela zásadním. Nemohu však zde nezmínit povídky Octavie Butler, zejména povídku *Amnesty*¹, která podobným způsobem tematizuje soužití – prolnutí lidských organismů a organismů Společenství podobných rostlinám, která obsadila Zemi a stala se na lidech a tělesném kontaktu s nimi závislá jako na droze (snad podobně jako Stephen King nachází Butler paralelu v životě hmyzu).

Výsledný literární tvar povídek, které Hana Matyášová předkládá k obhajobě jednak jako tištěný text (graficky simulující sci-fi magazíny – byť u zadní strany obálky mám výhrady k amatérskému pojednání ilustrace – je to záměr?) a jednak slušně (konvenčně) zdramatizovaný do audio podoby (destinace: ČRO Vltava?), je kompaktní, až na výjimky se v něm nevyskytují klišé slovních spojení („morální kompas“) či neobratné dialogy (úvod poslední povídky), ideové poselství většinou křečovitě netrčí (opět trochu problém poslední povídky). Z formálního hlediska se pro mě jedná o nejpřesvědčivější výstup, kterého doposud Hana Matyášová ve své tvorbě v průběhu studia na FaVU docílila.

Otázky k rozpravě:

Jak byste prezentovala *Společenství* v galerii? Jakou máte obecně představu o prezentaci práci navenek k veřejnosti?

Závěrečné hodnocení:

Téma environmentální krize a přesahování perspektivy lidského pohledu na svět (ať už z hlediska rostlin, zvířat, či zemských systémů) rezonuje v současné filozofii, (post)humanitních vědách a jejich hybridech a fúzích, stejně jako v umění. Hana Matyášová a jej ad hoc kolektiv se věnuje tématu navýsost aktuálnímu, ale daří se jim jej nezjednodušovat, nezplošťovat, nehysterizovat. Pro drobné formální výtky, které uvádím výše, navrhuji známku „B.“

Návrh klasifikace:

Práci doporučuji obhajobě, a to známkou B.

Posudek vypracoval(a):

Mgr. et MgA. Barbora Lungová

¹ Butler, Octavia. *Bloodchild and Other Stories*. New York: Seven Stories Press, 2005.

Datum:

16.8.2020.

(Podpis oponenta) – pouze v případě listinné formy posudku, elektronickou formu poslat vždy bez podpisu